

ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ/ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Δευτερεύουσα πρόταση λέγεται η πρόταση που δεν μπορεί να σταθεί μόνη της στον λόγο, αλλά εξαρτάται από μια κύρια ή από μια άλλη δευτερεύουσα της οποίας συμπληρώνει το νόημα.

Οι δευτερεύουσες προτάσεις χωρίζονται σε:

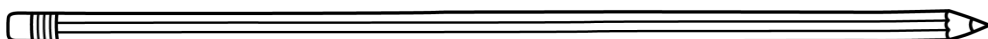

Στις **ονοματικές προτάσεις**, οι οποίες λειτουργούν στον λόγο ως ουσιαστικά (υποκείμενα, αντικείμενα, κατηγορούμενα κλπ.)

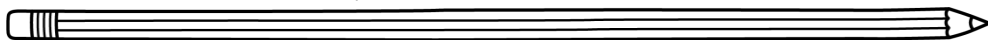
Στις **επιρρηματικές**, οι οποίες λειτουργούν στον λόγο ως προσδιορισμοί του ρήματος, όπως δηλαδή τα επιρρήματα.

ΟΝΟΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- Ειδικές προτάσεις:** ονομάζονται αυτές που εισάγονται με τους ειδικούς συνδέσμους ότι, πως, που και συνήθως εξαρτώνται από τα ρήματα λέω, δείχνω, δηλώνω, αντιλαμβάνομαι, διαπιστώνω, γνωρίζω, αγνώω κ.α. Έχουν άρνηση δε(ν). Παράδειγμα: Μου είπε ότι χρειαζόταν τη βοήθειά μου.
- Βουητικές προτάσεις:** ονομάζονται αυτές που εισάγονται με το να και συμπληρώνουν ρήματα που συνήθως δείχνουν βούληση όπως θέλω, ζητώ, επιθυμώ κτλ. Έχουν άρνηση μη(ν). Παράδειγμα: Θέλω να φάω παγωτό.
- Ενδοιαστικές προτάσεις:** ονομάζονται αυτές που εισάγονται με τους ενδοιαστικούς/διστακτικούς συνδέσμους μη(ν), μήπως και εκφράζουν δισταγμό, φόβο ή ανησυχία για το μήπως γίνει ή δε γίνει κάτι. Έχουν άρνηση δε(ν). Παράδειγμα: Φοβόταν μήπως δεν προλάβει.
- Πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις:** ονομάζονται αυτές που εισάγονται με τις ερωτηματικές αντωνυμίες ποιος, πόσος, τι κτλ., με ερωτηματικά επιρρήματα πού, πώς, πότε κτλ. και με ορισμένους συνδέσμους π.χ. αν, μη, μήπως, γιατί και εκφράζουν ερώτηση. Έχουν άρνηση δε(ν) και όταν υπάρχει «να» έχουν άρνηση μη(ν). Παράδειγμα: Θέλω να μάθω πότε θα έρθει.
- Ονοματικές Αναφορικές προτάσεις:** ονομάζονται αυτές που εισάγονται με αναφορικές αντωνυμίες π.χ. ό,τι, οτιδήποτε, όποιος, -α, -ο, όσος, οποίος, που. Έχουν άρνηση δε(ν) και όταν υπάρχει ο σύνδεσμος «να» έχουν άρνηση μη(ν). Παράδειγμα: Όποιος θέλει ας έρθει μαζί μου.

ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- Αιτιολογικές προτάσεις:** ονομάζονται αυτές που εισάγονται με αιτιολογικούς συνδέσμους π.χ. Γιατί, επειδή, διότι, αφού αλλά και με εκφράσεις που χρησιμοποιούνται ως αιτιολογικοί σύνδεσμοι π.χ. καθώς, που, μια και. Έχουν άρνηση δε(ν). Παράδειγμα: Δεν ήρθα στο σχολείο, επειδή ήμουν άρρωστος.
- Τελικές προτάσεις:** ονομάζονται αυτές που εισάγονται με τους τελικούς συνδέσμους για να, να και δηλώνουν σκοπό. ΠΡΟΣΔΟΧΗ: Δεν πρέπει να μπερδεύουμε τις τελικές προτάσεις που εισάγονται με το να με τις βουητικές προτάσεις που εισάγονται με το να. Το να που εισάγει βουητική πρόταση δεν μπορεί να αντικατασταθεί με το για να, ενώ το να μιας τελικής πρότασης μπορεί να αντικατασταθεί με το για να. Παράδειγμα: α) θέλω να έρθεις (βουητική πρόταση, το να δεν μπορεί να αντικατασταθεί με το για να) β) ήρθα να παίξουμε (τελική πρόταση γιατί το να μπορεί να αντικατασταθεί με το για να).

3. **Αποτελεσματικές/Συμπερασματικές προτάσεις:** ονομάζονται αυτές που εισάγονται με τους συνδέσμους ώστε, που και με αντίστοιχες εκφράσεις π.χ. ώστε να, που να και δηλώνουν το αποτέλεσμα που προκύπτει από το νόημα της κύριας πρότασης. Από τις αποτελεσματικές προτάσεις, όσες εισάγονται με τους συνδέσμους ώστε και που έχουν άρνηση δε(ν), ενώ όσες εισάγονται με εκφράσεις που περιέχουν το να έχουν άρνηση μη(ν). Παράδειγμα: Ήταν τόσο σκοτεινά, ώστε δεν βλέπαμε τίποτα.
4. **Υποθετικές προτάσεις:** ονομάζονται αυτές που εισάγονται με τους συνδέσμους εάν, αν, άμα, σαν και με τις εκφράσεις έτσι και, σε περίπτωση που. Η υποθετική πρόταση λέγεται και υπόθεση, ενώ η πρόταση που προσδιορίζεται από αυτήν λέγεται απόδοση. ΠΡΟΣΟΧΗ: με τον σύνδεσμο αν μπορεί να εισάγονται και πράγιες ερωτηματικές προτάσεις. Παράδειγμα: ΠΛΑΤΙΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΗ → Με ρώτησε αν θα έρθω.
ΥΠΟΘΕΤΙΚΗ → Αν διάβαζες, θα είχες καλύτερους βαθμούς.
5. **Εναντιωματικές:** ονομάζονται αυτές που εισάγονται με τους συνδέσμους αν και, ενώ, μοιρονότι και με τις εκφράσεις μόλο που, και που, και ας, παρόλο που, παρ' ότι. Έχουν άρνηση δε(ν), εκτός από τις προτάσεις που εισάγονται με το "και ας", στις οποίες η άρνηση είναι μη(ν). Παράδειγμα: Ενώ δε διάβασε καθόλου, έγραψε πορτό καλά στις εξετάσεις.
6. **Χρονικές:** ονομάζονται αυτές που εισάγονται με τους συνδέσμους όταν, σαν, ενώ, αφού, αφότου, πριν, πριν να, μόλις, προτού, ώσπου, ωστόσο, όσο που, όποτε, άμα και με τις λέξεις ή εκφράσεις όσο, εκεί που, όσο που να, έως ότου να, κάθε που. Παράδειγμα: Όταν φτάσεις, πάρε με τηλέφωνο.

Άσκηση: Αναγνώρισε το είδος της δευτερεύουσας πρότασης και κύκλωσε τον σύνδεσμο με τον οποίο εισάγεται.

1. Θέλω να δουλέψω. _____
2. Ήρθα να δουλέψω. _____
3. Δεν πήγα στο σχολείο, γιατί ήμουν άρρωστος. _____
4. Αφού της συμπεριφέρθηκε άσχημα, νευρίασε. _____
5. Αφού πλύνω το πρόσωπό μου, χτενίζομαι. _____
6. Μου ανακοίνωσε ότι δε θα συμμετέχει. _____
7. Αν και σε περίμενα, δεν ήρθε. _____
8. Ανησυχώ μήπως δεν προλάβει να έρθει. _____
9. Με ρώτησε τι ώρα είναι. _____
10. Άμα δε διαβάσεις τα μαθήματά σου, δε θα πάμε στο πάρκο. _____
11. Ο Γιώργος θέλει να φύγει. _____
12. Ντύσου καλά μην αρρωστήσεις. _____
13. Θα πάμε στα γενέθλια, μια και μας κάλεσε. _____
14. Όποιος θέλει ας φύγει. _____
15. Θα διαβάσω, ώστε να έχω χρόνο το Σαββατοκύριακο. _____
16. Μοιρονότι έβρεξε πορτό, το έδαφος ήταν στεγνό. _____
17. Όταν φτάσεις σπίτι, πάρε με τηλέφωνο. _____
18. Μόλις μπήκα στο σπίτι, χτύπησε το τηλέφωνο. _____
19. Αν δεν έρθεις, θα φύγω. _____
20. Κατάλαβε πως έπρεπε να πει την αλήθεια. _____
21. Πήραμε από το μαγαζί ό,τι θέλαμε. _____